

MELANOM KOŽE

Aleksandra Dugonik, dr. med.

UKC Maribor

Kožni melanom je ena najnevarnejših oblik kožnega raka, katerega pojavnost se globalno povečuje s 3–7 % letno. Najboljše možnosti za preživetje (nad 90 %) imajo bolniki, pri katerih je melanom odkrit v neinvazivnem stadiju, torej pri histopatološki debelini tumorja do 0,80 mm po Breslowu. Glavni razlogi za zakasnele diagnoze so neprepoznavanje sumljivih lezij na koži (ki pogosto spominjajo na benigne melanocitne nevuse), zanikanje opaženih sprememb s strani bolnikov, genetska raznolikost (npr. agresivni, hitro rastoči nodularni melanom), ter neustrezna zdravstvena oskrba. Zgodnje odkrivanje kožnega melanoma zahteva dobro poznavanje epidemioloških dejavnikov tveganja, sodobnih diagnostičnih tehnologij in ustrezno implementacijo preventivnih ukrepov. Med dejavnike tveganja za nastanek melanoma uvrščamo intrinzične (barva kože in las, število nevusov, družinska anamneza, starost) in ekstrinzične (UV-sevanje, jatrogena imunosupresija) dejavnike. Sodobna diagnostika melanoma se izvaja z dermoskopijo, ki omogoča vizualizacijo struktur v kožni leziji, s katerimi lahko ocenimo benigno ali maligno naravo lezije. Digitalna dermoskopija in teledermatologija dodatno pripomoreta k spremljanju lezij skozi čas in konzultacijo na daljavo. Diagnostika melanoma že vključuje tudi AI orodja, ki pa v večini primerov še niso standardizirana. Preventiva vključuje ozaveščanje javnosti o škodljivosti UV-žarkov, potrebi po rednem samopregledovanju in prepoznavanju suspektih lezij na koži. Pomembna so jasna preprosta pravila za laično prepoznavanje melanoma (ABCD,

»grdi raček«) kot tudi možnost hitre zdravniške obravnave pri sumu na melanom.